

United Nations
Nations UniesInternational Criminal Tribunal
for the former Yugoslavia
Tribunal Pénal International
pour l'ex-Yougoslavie

(IT-04-83)

RASIM DELIĆ

RASIM DELIĆ

Proglašen krivim za okrutno postupanje

Od 8. juna 1993., komandant Glavnog štaba Armije Bosne i Hercegovine (ABiH)
- osuđen na **3 godine zatvora**

Krivična djela za koja je osuđen:

Okrutno postupanje (kršenja zakona i običaja ratovanja)

- Delić nije preduzeo nužne i razumne mjere da spriječi ili kazni zločine koje su počinili njegovi potčinjeni u -Livadama i logoru Kamenica u blizini Zavidovića, u srednjoj Bosni i Hercegovini, u julu i augustu 1995..

Datum rođenja	4. februar 1949. u mjestu Čelić, Bosna i Hercegovina
Optužnica	Prvobitna optužnica: 17. mart 2005.; izmijenjena optužnica: 30. jun 2006.
Datum predaje	28. februar 2005.
Prebačen na MKSJ	28. februar 2005.
Prvo stupanje pred Sud	3. mart 2005., izjasnio se da nije kriv ni po jednoj tački optužnice
Presuda Pretresnog vijeća	15. septembar 2008., osuđen na tri godine zatvora

STATISTIČKI PODACI

Broj sudskih dana	114
Broj svjedoka optužbe	64
Broj dokaznih predmeta optužbe	689
Broj svjedoka odbrane	13
Broj dokaznih predmeta odbrane	657
Broj svjedokakojepozvalo Pretresno vijeće	1
Broj dokaznih predmeta Pretresnog vijeća	5

SUĐENJE	
Početak suđenja	9. jul 2007
Završne riječi	9. - 11. jun 2008.
Pretresno vijeće I	sudija Bakone Justice Moloto (predsjedavajući), sudija

	Frederik Harhoff, sudija Flavia Lattanzi
Tužilaštvo	Daryl Mundis, Matthias Neuner, Kyle Wood, Laurie Sartorio
Obrana	Vasvija Vidović, Nicholas David Robson
Presuda Pretresnog vijeća	15. septembar 2008.

ŽALBENI POSTUPAK	
Žalbena vijeće	sudija Fausto Pocar (predsjedavajući), sudija Mehmet Güney, sudija Liu Daqun, sudija Andrésia Vaz i sudija Theodor Meron
Optužba	Michelle Jarvis
Obrana	Vasvija Vidović, John Jones

POVEZANI PREDMETI <i>po geografskom području</i>	
HADŽIHASANOVIĆ I KUBURA (IT-01-47)	

OPTUŽNICA I OPTUŽBE

Optužnica protiv Rasima Delića je potvrđena 16. februara 2005., opečaćena 24. februara 2005., a naknadno je zamijenjena optužnicom od 17. marta 2005. Izmijenjena optužnica je podnesena 14. jula 2006. u skladu s odlukom Pretresnog vijeća od 30. juna 2006.

U izmijenjenoj optužnici je navedeno da je 8. juna 1993., Rasim Delić u svojstvu komandanta Glavnog štaba, imao opštu nadležnost i odgovornost za funkcionisanje Armije Bosne i Hercegovine (ABiH). Navedeno je da je Rasim Delić bio zadužen za planiranje i rukovođenje svim operacijama ABiH i za praćenje aktivnosti svih potčinjenih oficira i jedinica kako bi osigurao da se njegova naređenja izvršavaju. Konkretno, u svojstvu komandanta Glavnog štaba, Rasim Delić je vršio vojnu komandu i kontrolu nad snagama ABiH širom Bosne i Hercegovine. U optužnici je navedeno da s obzirom na položaj na kojem se nalazio, Rasim Delić je snosio krivičnu odgovornost za djela ili propuste svojih potčinjenih, na osnovu člana 7(3) Statuta Međunarodnog suda.

Prema optužnici, dana 8. juna 1993., kad je Rasim Delić stupio na položaj komandanta Glavnog štaba, jedinice 3. korpusa ABiH, uključujući 306. brdsku brigadu, 7. Muslimansku brdsku brigadu i mudžahedine, izvršile su napad na selo Maline u opštini Travnik. Nakon predaje Hrvatskog vijeća obrane (HVO), zarobljeno je više od 200 civila bosanskih Hrvata i vojnika HVO-a; Vojna policija 306. brdske brigade ABiH naredila im je da pješice krenu prema Mehurićima, selu nekoliko kilometara udaljenom od sela Maline. Kod sela Poljanice, nekoliko stotina metara od Mehurića, grupa od približno 10 mudžahedina i lokalnih vojnika, bosanskih Muslimana, naredila je koloni da se zaustavi, izdvojila približno 35-40 bosanskih Hrvata i vojnika HVO-a koji su se predali i naredila im da krenu pješice natrag prema Malinama. Ubrzo nakon toga, ta je grupa naišla na jednu manju grupu koja je takođe zarobljena u Malinama, pa su te dvije grupe zajedno nastavile put prema Malinama. Kad je grupa stigla na raskršnicu koja vodi prema selu Bikoši, mudžahedini su počeli nasumce pucati po grupi, a neke od onih koji su preživjeli pogubili su pucajući im u glavu. Rasim Delić je bio obaviješten o ubistvima i ranjavanjima u Malinama/Bikošima, ali ipak nije preduzeo nužne i razumne mjere da kazni počinioce.

U optužnici je dalje navedeno da je u ranim satima 21. jula 1995., odred 'El Mudžahid' iz sastava 3. korpusa ABiH izvršio napad na Krčevine u opštini Zavidovići. Vojnici vojske bosanskih Srba (VRS) zarobljeni su i odvedeni u selo Livade. Dvojicu zarobljenih vojnika VRS-a vojnici ABiH su ubili i odrubili im glave. Zatvorenike u Livadama su svakodnevno tukli, a 23. jula 1995. odveli su ih u logor Kamenica u dolini Gostovići. U krugu logora nalazila se zgrada koja je 1995. korištena kao zatočenički objekt za zarobljene vojnike VRS. Tim zatočeničkim centrom upravljali su vojnici ABiH iz odreda 'El Mudžahid'. Dana 24. jula 1995., jednom zarobljeniku, pripadniku VRS, u logoru Kamenica je odrubljena glava, a svi drugi zarobljenici su primorani da ljube odrubljenu glavu, nakon čega je glava obješena o kuku na zidu prostorije u kojoj su držani zarobljenici. Zarobljeni pripadnici VRS koji su držani u logoru Kamenica bili su mučeni i premlaćivani. Dana 24. augusta 1995., iz logora Kamenica prebačeni su u KP Dom (zatvor) u Zenici. Rasim Delić je bio obaviješten da su vojnici ABiH iz odreda 'El Mudžahid' bili skloni vršenju

krivičnih djela, naročito zločina nad zarobljenim neprijateljskim borcima i civilima, te da je odred 'El Mudžahid' upravljao logorom Kamenica. Ipak, Delić nije preduzeo nužne i razumne mjere da spriječi zločine i kazni njihove počinioce.

U optužnici je dalje navedeno da su 10. septembra 1995., nakon združene ofanzive koju je odobrio Štab Vrhovne komande, jedinice pod komandom 2. i 3. korpusa ABiH, jedinice i dijelovi jedinica 21. divizije, 22. divizije i 25. divizije 2. korpusa, te jedinice i dijelovi jedinica 35. i 37. divizije 3. korpusa, izvele vojnu operaciju protiv snaga VRS koje su se branile na isturenom položaju planina Ozren-Vozuća, čime su uzrokovale pad linija koje je držao VRS, što je za posljedicu imalo zaposjedanje od strane ABiH područja koje je ranije držao VRS. Dana 11. septembra 1995., zarobljeno je približno 60 ljudi, prvenstveno pripadnika VRS i nekoliko civila, uključujući tri žene, koji su ostali nakon zauzimanja Vozuće. Dva vojnika VRS ubijena strijeljanjem ili nožem, a druga četvorica su odvedena. Žene i oko 52 muškarca su poslije predani u logor Kamenica (poznat i kao logor Gostovići, na udaljenosti od 12-13 kilometara od Zavidovića). Dok su bile zatočene u logoru, žene su tukli i udarali nogama, metalnim šipkama i kundacima, te su ih podvrgnuli seksualnom zlostavljanju, uključujući silovanje. Između 11. i 17. septembra, vojnici iz odreda 'El Mudžahid' ubili su većinu od približno 52 zarobljenika vojnika VRS. Do 17. septembra 1995. na životu je ostalo manje od desetak vojnika VRS. Dana 17. septembra 1995. ili oko tog datuma, grupa od 10 vojnika VRS predala se snagama ABiH nekoliko kilometara sjeverozapadno od Vozuće. Nakon predaje, prebačeni su u logor Kamenica gdje su ih teško premlaćivali sve vrijeme dok su bili tamo. Jednog starijeg bosanskog Srbina koji je takođe bio zatočen u istoj prostoriji, su tukli, svukli mu odjeću i dali mu da pije vodu pomiješanu s benzinom. Poslije nekoliko dana preminuo je u logoru. Rasim Delić je bio obaviješten da su vojnici ABiH iz odreda 'El Mudžahid' bili skloni vršenju krivičnih djela, naročito zločina nad zarobljenim neprijateljskim borcima i civilima i da je odred 'El Mudžahid' upravljao logorom Kamenica. Štaviše, Rasim Delić je znao ili je bilo razloga da zna da se vojnici iz odreda 'El Mudžahid' pod njegovom komandom i efektivnom kontrolom spremaju počinuti krivična djela ili su ih već počinili, a nije preduzeo nužne i razumne mjere da spriječi zločine i kazni njihove počinioce.

Rasim Delić se teretio na osnovu krivične odgovornosti nadređenog (član 7(3) Statuta Međunarodnog suda) za:

- Ubistvo, okrutno postupanje i silovanje (kršenja zakona i običaja ratovanja, član 3).

PRETPRETRESNI POSTUPAK

Rasim Delić je privremeno pušten na slobodu 6. maja 2005. U Pritvorsku jedinicu UN-a vratio se 25. juna 2007.

POSTUPAK U SKLADU S PRAVILOM 11*bis*

Da bi predmet bio prosljeđen na osnovi pravila 11*bis* Pravilnika o postupku i dokazima Međunarodnog suda, Vijeće za prosljeđivanje koje se sastoji od tri sudije, mora naložiti prosljeđivanje samoinicijativno ili na zahtjev tužioca. Odluka o prosljeđivanju predmeta donosi se samo ako se Vijeće uvjeri da će optuženom biti suđeno u skladu s međunarodnim standardima i da niti nivo odgovornosti optuženog niti težina krivičnih djela koja se navode u optužnici nisu faktori zbog kojih bi prosljeđivanje nacionalnim vlastima bilo neprimjereno.

Dana 5. jula 2007., Tužilaštvo je podnijelo Zahtjev da predmet bude prosljeđen u skladu s pravilom 11*bis* Državnom sudu Bosne i Hercegovine. Vijeće za prosljeđivanje je zahtjev Tužilaštva odbilo 9. jula 2007., naloživši da se optuženom sudi pred Međunarodnim sudom.

SUĐENJE

Suđenje je počelo 9. jula 2007.

Dana 23. novembra 2007., Pretresno vijeće je odobrilo privremeno puštanje Rasima Delića na slobodu u periodu od 11. decembra 2007. do 11. januara 2008.

Dana 19. decembra 2007., nakon što je Tužilaštvo podnijelo zahtjev, Pretresno vijeće je ustanovilo da je Rasim Delić prekršio uslove privremenog puštanja na slobodu sastavši se s Harisom Silajdžićem, članom Predsjedništva Bosne i Hercegovine i naložilo je da bude stavljen u kućni pritvor.

Optužba je završila s izvođenjem svojih dokaza 10. februara 2008.

Tokom izvođenja dokaza optužbe, Vijeće je održalo dva pretresa o dokazima u Sarajevu na Državnom sudu BiH - prvi je održan 7. i 8. septembra 2007., a drugi od 8. do 10. februara 2008. To dva pretresa bili su prvi pretresi koji su održani izvan sudnica MKSJ-a u Haagu.

Izvođenja dokaza odbrane je počelo 4. marta 2008. i trajalo do 21. aprila 2008.

Završne riječi su održane od 9. do 11. juna 2008.

ODLUKA U SKLADU S PRAVILOM 98bis

Po završetku izvođenja dokaza optužbe, pretresno vijeće može odlučiti da li postoji osnova za osudu. Ako vijeće smatra da optužba nije izvela dovoljne dokaze za određenu optužbu ili optužbe, vijeće te optužbe može odbaciti i donijeti oslobađajuću presudu po tim optužbama prije početka izvođenja dokaza odbrane.

Dana 26. februara 2008., Pretresno vijeće je izdalo usmenu odluku u skladu s pravilom 98bis i oslobodilo Rasima Delića optužbi iz tačke 3 optužnice, tj. optužbi za zapovjednu odgovornost silovanje kao kršenje zakona i običaja ratovanja.

PRESUDA PRETRESNOG VIJEĆA

Presuda je izrečena 15. septembra 2008. godine

Iz dokaza je slijedilo da su vojnici Armije BiH, nakon zauzimanja kontrole nad selom Maline ujutro 8. juna 1993., pratili su zarobljene civile bosanske Hrvate i vojnike HVO-a iz Malina prema Mehurićima u odvojenim grupama. Prije dolaska u Mehuriće, na putu kroz Poljanice te grupe su presreli naoružani strani i bosanski mudžahedini. Mudžahedini su silom zarobili oko 30 pojedinaca iz tih grupa, uključujući i neke ranjene vojnike, i naredili im da se pješice vrate natrag u pravcu Bikoša. Na putu prema Bikošima, ženu po imenu Ana Pranješ, koja je u jednom trenutku bila priključena grupi zarobljenika, zlostavljala su dva strana mudžahedina i ona je na koncu ubijena jednim puščanim rafalom. Ana Pranješ nosila je na rukavu oznaku Crvenog krsta. Kada je grupa stigla u Bikoše, još je jedan zarobljenik ubijen vatrenim oružjem u pokušaju bijega. Ubrzo nakon toga, jedan od zarobljenih počeo je vikati jer je dobio epileptički napad. Mudžahedini su reagovali otvorivši vatru na cijelu grupu. Na kraju su ubijene barem 24 osobe, a njih najmanje pet je uslijed puščane paljbe teško ranjeno. Pretresno vijeće je konstatovalo da je tužilac pokazao van razumne sumnje postojanje obilježja djela ubistva i okrutnog postupanja u smislu kršenja zakona i običaja ratovanja, tačke 1 i 2 Optužnice. Međutim, Pretresno vijeće je došlo do zaključka da nije utvrđeno van razumne sumnje da su počinioci bili mudžahedini iz logora Poljanice.

Što se tiče postojanja odnosa nadređenog-podređenog između Rasima Delića i počinioca zločina u Bikošima 1993, Pretresno vijeće podsjeća na svoj gore navedeni nalaz da nije dokazano van razumne sumnje da su počinioci, kako to navodi tužilac, bili mudžahedini iz grupe iz Poljanica. Pretresno vijeće je ipak ispitalo tvrdnju tužioca da su 8. juna 1993. mudžahedini iz Poljanica bili *de facto* potčinjeni 3. korpusu. S tim u vezi Pretresno vijeće je primijetilo da ne postoje konkretni dokazi u vezi s naređenjima koja su mudžahedini iz Poljanica primali od jedinica Armije BiH. Konkretno, iz dokaza samo slijedi da su 8. juna 1993. mudžahedini iz logora Poljanice bili angažovani u borbama protiv HVO-a u dolini Bile istovremeno kad i jedinice Armije BiH. Nadalje, iako iz dokaza slijedi da su mudžahedini iz logora Poljanice i vojnici Armije BiH znali za prisutstvo jedni drugih, iz dokaza nije jasno da li su te dvije grupe djelovale zajedno. Stoga se Pretresno vijeće nije uvjerilo da su mudžahedini iz Poljanica bili *de facto* potčinjeni Rasimu Deliću.

Što se tiče grupa mudžahedna generalno, Pretresno vijeće se isto tako nije uvjerilo da su te grupe bile *de facto* potčinjene Rasimu Deliću. Vijeće je konstatovalo da je odnos između bilo koje od grupa stranih

mudžahedina i Armije BiH u to vrijeme bilo ispravno karakterizirati kao saradnju između odvojenih i nezavisnih vojnih entiteta, a ne kao potčinjenost mudžahedina u okviru jedne jedinstvene vojne strukture.

Pretno vijeće je takođe konstatovalo da iz dokaza ne slijedi van razumne sumnje da je u vrijeme ubijanja u Bikošima Rasim Delić već bio komandant Glavnog štaba Armije BiH. S tim u vezi dokazi pokazuju da se taj incident odigrao negdje tokom poslijepodneva 8. juna 1993, dok je Predsjedništvo Republike BiH izabralo Rasima Delića za komandanta Glavnog štaba negdje nakon 14:00 sati. Rasim Delić je tu funkciju preuzeo najranije između 19:00 i 21:00 sati. U zaključku, Pretno vijeće je konstatovalo da između Rasima Delića i izvršilaca ubijanja u Bikošima 8. juna 1993. nije postojao nikakav odnos nadređeni-podređeni. Shodno tome, Rasim Delić ne snosi individualnu krivičnu odgovornost na osnovu člana 7(3) Statuta za zločine počinjene 8. juna 1993. u Bikošima.

Pretno vijeće je nadalje zaključilo da su 21. jula 1995., nakon vojne operacije u "Vozičkom džepu" pod nazivom "Operacija *proljeće II*", mudžahedini zarobili 12 pripadnika VRS-a, uključujući jednog ljekara i medicinskog tehničara, i zatočili ih u jednoj dvokatnici u Livadama tokom dva sljedeća dana. Pretno vijeće se uvjerilo da su tih dvanaest zatočenika u pritvoru držali pripadnici odreda "El mudžahid". U dva navrata 21. jula 1995. jedan od mudžahedina je u zatočeničku prostoriju donio odrubljenu glavu iz koje je liptala krv. Te dvije odrubljene glave bile su glave Momira Mitrovića i Predraga Kneževića. Iako zatočenici nisu bili očevici ubijanja Momira Mitrovića i Predraga Kneževića, Pretno vijeće se uvjerilo da su tu dvojicu hotimično lišili života pripadnici odreda "El mudžahid". Pretno vijeće je konstatovalo da je tužilac pokazao van razumne sumnje postojanje obilježja djela ubistva u smislu kršenja zakona i običaja ratovanja, tačka 1 Optužnice. Između 21. i 23. jula 1995. pripadnici odreda "El mudžahid" vezali su 12 zatočenih iz VRS-a u neugodnim položajima i izvrgli ih različitim oblicima zlostavljanja, uključujući batiranje i pokazivanje tek odrubljenih glava Momira Mitrovića i Predraga Kneževića. Pretno vijeće je utvrdilo da je takvo postupanje kod zatočenih proizvelo tešku duševnu i fizičku patnju, kao i povredu, te da predstavlja i teški napad na ljudsko dostojanstvo. Pretno vijeće je stoga konstatovalo da je tužilac pokazao van razumne sumnje postojanje obilježja djela okrutnog postupanja u smislu kršenja zakona i običaja ratovanja, tačka 2 Optužnice.

Što se tiče događaja u Kestenu i logoru Kamenica, zaključeno je da su poslijepodne 11. septembra 1995, vojnici 328. brigade 5. bataljona Armije BiH i mudžahedini zarobili oko 60 vojnika i civila bosanskih Srba, uključujući tri žene –DRW-1, DRW-2 i DRW-3– u blizini sela Kesten. Zarobljenicima je bilo naređeno da u koloni pješice krenu prema Kestenu. Putem su dvojica zarobljenika, Milenko Stanić i Živinko Todorović, ubijena iz vatrenog oružja. Pretno vijeće je konstatovalo da je jedan pripadnik odreda "El mudžahid" ubio Milenka Stanića, te da je tužilac van razumne sumnje pokazao postojanje obilježja djela ubistva u smislu kršenja zakona i običaja ratovanja, tačka 1 Optužnice. Međutim, Pretno vijeće je konstatovalo da tužilac nije dokazao van razumne sumnje da je Živinka Todorovića ubio vojnik odreda "El mudžahid" kako se navodi u Optužnici. Mudžahedini i vojnici Armije BiH potom su odveli 52 vojnika VRS-a do jedne hale u Kestenu. U toj hali su zatočenike čuvali vojnici Armije BiH. U jednom trenutku 20 naoružanih mudžahedina upalo je u halu i pod prijetnjom oružjem otelo zatočenike od vojnika Armije BiH. Zatočenici su u dva kamiona prebačeni do logora Kamenica. U logoru Kamenica neki ili svi od 52 zatočenika bili su zatvoreni na dva sprata jedne napuštene kuće. Iz posrednih dokaza, uključujući i dokaze dobivene ekshumacijom, slijedi da su ta 52 zatočenika na kraju ubijeni. U svjetlu cjelokupnih dokaza Pretno vijeće se uvjerilo da su svu 52 muškaraca Srba, navedenih u prilogu C Optužnici, namjerno lišili života pripadnici odreda "El mudžahid" u logoru Kamenica, u periodu od 11. septembra 1995. do 14. decembra 1995. Pretno vijeće je stoga konstatovalo da je tužilac van razumne sumnje pokazao postojanje obilježja djela ubistva u smislu kršenja zakona i običaja ratovanja, tačka 1 Optužnice. Međutim, u svjetlu nedostatnih dokaza u vezi s okrutnim postupanjem sa zatočenicima, Pretno vijeće je utvrdilo da u odnosu na 52 zatočenika tužilac nije dokazao van razumne sumnje postojanje obilježja djela okrutnog postupanja u smislu kršenja zakona i običaja ratovanja, tačka 2 Optužnice.

Dana 17. septembra 1995. ili otprilike tog datuma, u logor Kamenica je stigla nova grupa od deset zarobljenih bosanskih Srba, koja je zatočena u prizemlju napuštene kuće. Pripadnici odreda "El mudžahid" redovito su ih podvrgavali zlostavljanjima koja su bila uzrokom teškoj duševnoj i fizičkoj patnji, uključujući premlaćivanja i izvrgavanje elektrošokovima. Osim toga, Nenad Jović, koji je u logor Kamenica doveden nekoliko dana nakon 17. septembra, preminuo je bilo uslijed posljedica premlaćivanja bilo zbog toga što je pio vodu koja nije bila za piće, ili pak uslijed jednog i drugog razloga, uzetih zajedno s uslovima zatočeništva u logoru Kamenica. Što se tiče Nenada Jovića, Pretno vijeće se uvjerilo da je tužilac dokazao van razumne sumnje postojanje obilježja djela ubistva u smislu kršenja zakona i običaja ratovanja, tačka 1 Optužnice. Pretno vijeće je nadalje konstatovalo da je tužilac u vezi s desetoricom zatočenih koji su navedeni u prilogu D Optužnici dokazao van razumne sumnje postojanje obilježja djela okrutnog postupanja u smislu kršenja zakona i običaja ratovanja, tačka 2 Optužnice.

U vezi s tačkom 4, Pretresno vijeće je donijelo sljedeće nalaze. Dana 11. septembra 1995. tri bosanske Srпкиnje – DRW-1, DRW-2 i DRW-3 – dovedene su u logor Kamenica nezavisno od gore pomenutih 52 vojnika VRS-a. Žene su u logoru Kamenica bile zatočene u jednoj drvenoj šupi i pripadnici odreda "El mudžahid" redovno su ih izvirgavali djelima koja su rezultirala teškom duševnom i fizičkom patnjom, uključujući premlaćivanja, kao i podvirgavanje elektrošokovima. Pretresno vijeće je stoga konstatovalo da je tužilac dokazao van razumne sumnje postojanje obilježja djela okrutnog postupanja u smislu kršenja zakona i običaja ratovanja, tačka 4 Optužnice.

U osvrtu na pitanje da li je postojao odnos nadređeni-podređeni između Rasima Delića i pripadnika odreda "El mudžahid" koji su počinili krivična djela u periodu između jula i septembra 1995, Pretresno vijeće je podsjetilo da je odred "El mudžahid" nastao kao jedinica 3. korpusa Armije BiH na osnovu zapovjedi od 13. augusta 1993. koju je potpisao Rasim Delić. Pretresno vijeće se uvjerilo da je od svojeg osnivanja u augustu 1993. pa do raspuštanja u decembru 1995. odred "El mudžahid" bio jedinica koja je *de jure* bila potčinjena 3. korpusu Armije BiH ili nekoj od jedinica koje su pak bile potčinjene 3. korpusu Armije BiH. Budući da je Rasim Delić bio *de jure* nadređen 3. korpusu, iz toga slijedi da je odred "El mudžahid" bio *de jure* potčinjen Rasimu Deliću.

Pretresno vijeće se potom suočilo s jednim od suštinskih pitanja u ovom predmetu, odnosno da li je odred "El mudžahid" bio "pod rukovodstvom i efektivnom komandom" Rasima Delića, kako je navedeno u Optužnici. Većina u Pretresnom vijeću, uz protivno mišljenje sudije Molota, zaključila je van razumne sumnje da je Rasim Delić vršio efektivnu komandu nad odredom "El mudžahid" u periodu od jula do decembra 1995. Slijedom toga, većina u Vijeću se uvjerila da je između Rasima Delića i pripadnika odreda "El mudžahid", odnosno izvršilaca krivičnih djela počinjenih u julu, augustu i septembru 1995., postojao odnos nadređeni-podređeni, kao što se tereti u Optužnici. Sudija Moloto u svom protivnom mišljenju je zauzeo stav da Rasim Delić ni u kojem trenutku od preuzimanja svoje dužnosti komandanta Glavnog štaba Armije BiH 8. juna 1993., pa do raspuštanja odreda "El mudžahid" u decembru 1995., nije imao efektivnu komandu nad odredom "El mudžahid".

U osvrtu na pitanje da li je Rasim Delić znao ili imao razloga da zna da su se u periodu od jula do septembra 1995. pripadnici odreda "El mudžahid" spremali izvršiti krivična djela ubistva i okrutnog postupanja ili da su ih izvršili, iz dokaza je slijedilo da su informacije u vezi sa zarobljavanjem vojnika VRS-a od strane odreda "El mudžahid" u julu 1995. prosljeđene Upravi bezbjednosti Glavnog štaba. Ti izvještaji predstavljali su osnov za Bilten 137, poslan u KM Kakanj 22. jula 1995. s uputstvom da se prosljedi Rasimu Deliću. Bilten je Rasima Delića informisao da odred "El mudžahid" drži zatočene vojnike VRS-a i da nikom ne dopuštaju pristup tim zatočenicima. Međutim, u dokumentu se ne spominju nikakva krivična djela koja su pripadnici odreda "El mudžahid" počinili protiv zatočenika. Većina u Vijeću nije se uvjerila da je Rasim Delić znao za krivična djela počinjena u julu i augustu 1995. budući da nema bilo posrednih, bilo neposrednih dokaza, na osnovi kojih bi se moglo zaključiti da je Rasim Delić doista bio svjestan da se pripadnici odreda "El mudžahid" spremaju počiniti krivična djela ili da su ih već počinili.

Većina u Vijeću se stoga osvrnula na pitanje da li je Rasim Delić "imao razloga da zna", odnosno da li je imao na raspolaganju dovoljno alarmantne informacije da bude upozoren kako postoji rizik da bi njegovi potčinjeni mogli počiniti krivična djela. Što se tiče krivičnih djela u Bikošima, iz dokaza je slijedilo da je u oktobru 1993., na zahtjev predsjednika Izetbegovića, Rasim Delić pokrenuo istragu u vezi s navodima o pogubljenju grupe Hrvata koje su izvršili mudžahedini. Na osnovu obavljene istrage Rasim Delić je informisan da je oko 8. juna 1993. 25 civila bosanskih Hrvata poginulo u borbenim aktivnostima. Tužilac tvrdi da istraga nije bila "stvarna" i da je Rasima Delića ionako o zločinima lično informisao jedan od njegovih zamjenika početkom ljeta 1993. Većina u Vijeću je odbacila tvrdnju tužioca i konstatovala da Rasimu Deliću nakon istrage nisu predočene nikakve potkrijepljene tvrdnje u vezi s ubijanjima. Osim toga, čak i ako se pretpostavi da su navodi koje je iznio zamjenik mogli dovesti u pitanje pouzdanost istrage, iz informacija koje su Rasimu Deliću stajale na raspolaganju proizlazilo je da su izvršioци pomenutih zločina bili "mudžahedini" i nisu dopuštale zaključak da je riječ o ljudima koji će kasnije ući u sastav odreda "El mudžahid". Većina u Vijeću je stoga zaključila da je Delićeva saznanja o navodima u vezi sa zločinima koje su počinili mudžahedini 1993. nisu bile dovoljno alarmantne informacije na osnovu kojih bi izvještaj o zarobljavanju neprijateljskih vojnika u Biltenu 137 opravdao daljnju istragu o tome da li su pripadnici odreda "El Mudžahid" spremali počiniti krivična djela ili da su ih već počinili u mjestima Livade i Kamenica u julu i augustu 1995.

Iz toga je slijedilo da se njegov propust da provede daljnju istragu u vezi s navodima iz 1993. ne može smatrati pokazateljem da je Rasim Delić raspolagao dovoljno alarmantnim informacijama da bi slične

zločine odred "El mudžahid" mogao počiniti 1995, odnosno više od dvije godine nakon događaja u Bikošima.

U svjetlu svih dokaza, većina se uvjerila van razumne sumnje da je imao razloga da zna da se pripadnici odreda "El mudžahid" spremaju počiniti krivično djelo *okrutnog postupanja* nad tim zatočenicima ili da su ga već izvršili. Međutim, većina u Vijeću je konstatovala da informacije koje su Rasimu Deliću stajale na raspolaganju o sklonosti pripadnika odreda "El mudžahid" da vrše zločine nisu bile dovoljno alarmantne da ga upozore kako bi ti pripadnici mogli počiniti krivično djelo *ubistva*. Većina u Vijeću je takođe konstatovala da je Rasim Delić propustio preduzeti nužne i razumne mjere da spriječi zločine u julu i augustu 1995. i da, nakon počinjenja tih krivičnih djela, kazni njihove počinioce. S tim u vezi većina u Vijeću se uvjerila da ne postoje dokazi da je Rasim Delić na bilo koji način reagovao na informacije sadržane u Biltenu 137 od 22. jula 1995. o zarobljavanju vojnika VRS-a od strane odreda "El mudžahid". Ne postoji niti nikakav dokaz iz kojeg bi slijedilo da je Rasim Delić pokušao nešto dodatno saznati o sudbini zatočenika pod kontrolom odreda "El mudžahid".

Što se tiče krivičnih djela koja su počinili pripadnici odreda "El mudžahid" u Kestenu i logoru Kamenica u septembru 1995, iz dokaza slijedi da je Uprava bezbjednosti Glavnog štaba 16. septembra 1995. primila izvještaj od Službe bezbjednosti 3. korpusa. Tim izvještajem prosljeđena je presretnuta faks poruka odreda "El mudžahid" u kojoj se kaže da su "mudžahedini zauzeli teren i ušli u nekoliko srpskih sela i nakon ubijanja zarobili 60 ljudi". Međutim, te informacije nisu bile uključene u biltene poslane Rasimu Deliću. Umjesto toga, izvještaj od 16. septembra 1995. završio je na kraju u Odjeljenju za kontraobavještajne poslove Uprave bezbjednosti. Nije bilo dokaza da je Rasim Delić raspolagao informacijama da je odred "El mudžahid" bilo koga zarobio, a još manje da su nad zarobljenicima počinjena krivična djela. Protivno tvrdnji tužioca, većina u Vijeću se nije uvjerila da je Uprava bezbjednosti Glavnog štaba, ili bilo koji drugi izvor, obavijestila Rasima Delića o zarobljavanju i ubijanju zarobljenika. Većina u Vijeću je konstatovala da, za razliku od biltena koji su bili dostavljani izravno Rasimu Deliću, nije bilo dokaza da su informacije u posjedu 3. korpusa i dva članka objavljena u novinama Armije BiH bili na raspolaganju Rasimu Deliću, ili da je on o tim informacijama bio obaviješten.

I konačno, većina u Vijeću je ispitala cijeli niz biltena koje je Rasim Delić primao u periodu od augusta do septembra 1995. koji su sadržavali informacije o kašnjevom ponašanju pripadnika odreda "El mudžahid". Međutim, većina u Vijeću je konstatovala da, u nedostatku dokaza da je Rasim Delić znao da odred "El mudžahid" drži zatočene vojnike i civile bosanske Srbe, *same* informacije u biltenima nisu bile dovoljno alarmantne da ga upozore na rizik od krivičnih djela počinjenih u Kestenu i logoru Kamenica u septembru 1995. Većina u Vijeću je konstatovala da se ne može zaključiti van razumne sumnje da je Rasim Delić imao razloga da zna da se odred "El mudžahid" sprema počiniti krivična djela ubistva i okrutnog postupanja ili da ih je već počinio nad vojnicima i civilima bosanskim Srbima u Kestenu i logoru Kamenica u septembru 1995.

Dana 15. septembra 2008., Pretresno vijeće je izreklo presudu i proglasilo Rasima Delića krivim na osnovu krivične odgovornosti nadređenog (član 7(3) Statuta Tribunala), za:

- okrutno postupanje, u vezi s događajima u Livadama i logoru Kamenica u julu i augustu 1995. (kršenje zakona i običaja ratovanja na osnovu člana 3 Statuta)

Rasim Delić je oslobođen optužbi po svim drugim tačkama optužnice.

Kazna: tri godine zatvora.

Rasimu Deliću je u kaznu uračunato vrijeme provedeno u pritvoru, odnosno 488 dana.

ŽALBENI POSTUPAK

Dana 14. oktobra 2008., odbrana je podnijela najavu žalbe, a 15. oktobra 2008. najavu žalbe je podnijelo Tužilaštvo.

Dana 14. novembra 2008., Tužilaštvo je podnijelo žalbeni podnesak, a 7. januara 2009., svoj žalbeni podnesak podnijela je odbrana.

Dana 11. maja 2009., Rasimu Deliću je odobreno privremeno puštanje na slobodu do održavanja pretresa u žalbenom postupku.

Pretres u žalbenom postupku je održan 19. januara 2010.

Delić je preminuo 16. aprila 2010. u svojem domu, dok je bio privremeno pušten iz pritvora u razdoblju dok se čekao ishod žalbenog postupka. Dana 29. juna 2010., Žalbeno vijeće je obustavilo žalbeni postupak I objavilo da presudu Pretresnog vijeća treba smatrati pravosnažnom.

Dokument je pripremila Služba za komunikacije. Svi glavni dokumenti MKSJ-a dostupni su na sljedećoj adresi: www.icty.org
International Criminal Tribunal for the former Yugoslavia. Churchillplein 1, 2517 JW The Hague, Netherlands.